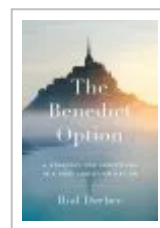

Půjdete Benediktovou cestou?

Knihy | 4.7.2018 @ 16.30

Knihy Benediktova cesta je v současnosti pravděpodobně jednou z nejdiskutovanějších knih s náboženskou tematikou. Československé prostředí mohla zaujmout i tím, že se k nám autor vydal na návštěvu, že byla nakladatelstvími Hesperion a Denník postoj vydána v češtině i v hornouherském nářečí a že Dreher v knize místy čerpá z myšlenek českých disidentů Václava Havla a Václava Bendy. I když by to bylo poučné, nemám sílu poskytnout přehled diskuse, jenž se kolem knihy strhla. V této recenzi pouze shrnu obsah a v závěru uvedu několik pochval, několik výtek, zařadím knihu do kontextu českého evangelikálního církevnictví a **vřele ji doporučím**. Knihu jsem měl v době čtení k dispozici pouze v angličtině a elektronicky, protože jsou čísla stran vlastně jen pro mou osobní potřebu a úryvky můj vlastní překlad.

Mimochodem, Rod Dreher (* 1967) je americký novinář, blogger a spisovatel. Vychován byl v metodismu, roku 1993 se našel v Římskokatolické církvi, skandály sametové mafie v ŘKC jej však roku 2006 přivedly k Pravoslaví. (Zde si neodpustím poznamenat, že po roce 2014 by měl Pravoslaví také opustit a hledat nové zakotvení. Doporučuji Assemblies of God, kde by ho bylo zapotřebí.)

Titulního termínu použil Dreher poprvé roku 2006 ve své knize *Crunchy Cons*. Navázal jím na filosofa Alasdaira MacIntyre, který tvrdí, že západní civilizace se hroučí ve svých základech a že muži a ženy, kteří budou v budoucnu chtít žít ctnostným životem, budou muset následovat příkladu sv. Benedikta, který v 6. stol po Kr. založil klášterní způsob života jako alternativu k životu v rozpadající se západní společnosti (8).

Shrnutí obsahu

Kapitola 1. Žijeme v době úpadku, v době povodně. Slovy Benedikta XVI. z roku 2012 čelí Západ nejhorší duchovní krizi od rozpadu Římské říše před 1500 lety (13). Křesťané zaspali, náboženský konzervatismus prohrává (např. v případě Obergefell vs. Hodges) a kromě názoru na LGBT ideologii či potraty selhává konzervovat samotné jádro své víry. Většina teenagerů přeci nejsou křesťany, ale dle průzkumu z r. 2005 (Smith & Lundquist) *morálními terapeutickými deisty* (MTD) má pět článků: 1/ Bůh dohlíží na svět, 2/ chce, abychom byli hodní, 3/ hlavním cílem života je mít se dobře, 4/ Bůh je důležitý jen pro řešení problémů, 5/ dobří lidé jsou do nebe, s. 14–15). MTD je široce zastoupen nejvíce v tradičních církvích, ale i mezi evangelikály a vyplývá z nastavení generace rodičů současných teenagerů. V církvi je konzum, kompromis s kulturou. Nejlepší způsob, jak bojovat s povodní, je však přestat s ní bojovat (16).

Drancovali-li na Benedikta Řím barbaři, dnes je to intelektuální elita, která činí totéž, když zpochybňuje základní tradiční lidské vazby, úkoly a předpoklady, jako např. staticky dané pohlaví. Celý systém je již za bodem návratu. Chceme-li zachovat morálku a lidskou slušnost, čeká nás Benediktova cesta. Jde o strategii, která apeluje na autoritu Písma a v exilu formuje životaschopnou kontrakulturu (20–21).

Kapitola 2. Amerika se rozpadá, svět se zbláznil a nikdo si nemůže být jist budoucností. Je to však kvůli dlouho metastázující duchovní a intelektuální krizi Západu, jejímiž faktory jsou: 1/ ztráta ponětí souvislosti mezi Bohem a stvořením ve 14. stol, 2/ kolaps náboženské jednoty a jednotící autority v protestantské reformaci, 3/ náhrada křesťanství kultem rozumu v době osvícenství, 4/ průmyslová revoluce a nástup kapitalismu v 19. stol, 5/ sexuální revoluce od roku 1960 (24, 44). O první zmíněné se dle Drehera postaral nominalismus Williama Ockhama, který na rozdíl od realismu upřel věcem význam vně lidského chápání (28). Realismus vzal za své během třicetileté války, hladomoru a moru v 17. stol. Renesance přinesla nemravnost a antropocentrismus, reformace ztrátu objektivní autority, neboť na Písmo má každý svůj názor. Když Descartes řekl „myslím, tedy jsem“, definitivně tím upřel metafyzickou pravdu vně člověka, s níž realismus scholastiků počítal (34). Otcové zakladatelé byli převážně deisté a unitáři. Hřebík do rakve zatloukl i Freud, když se pokusil nahradit náboženství psychologií, jež hledá uspokojení individuálních potřeb subjektu bez změny jeho charakteru (40–41). Tělesná touha v pofreudovské kulturní proměně není předmětem posedlosti, ale katalyzátorem individuality. Transgenderismus, propagace sexuálních úchylek a úplná dekonstrukce hranic je proto jen další logický krok (42).

Jednoduše řečeno: LGBTQ+ hnutí není důsledkem „mimořádné nadržnosti“ či volných mravů, které nalezneme v každé době, ale výraz individualismu. Slovy Charlese Taylora:

Každý má právo vyvinout si vlastní formu života zakotvenou v tom, co pokládá za důležité a hodnotné. Lidé jsou nabádáni, aby byli vůči sobě upřímní a hledali sebenaplnění, které se odvíjí od toho, co říká dotyčný. Nikdo jiný se nemůže pokoušet obsah sebenaplnění diktovat. (43; cituje Charles Taylor, *The Ethics of Authenticity*, 14)

Jsme tedy ve tmě racionalismu a individualismu. My křesťané však známe světlo! Je to světlo Ježíše Krista, které zářilo středověkými kláštéry. Benediktýni neměli zvláštní tajemství. Měli jen Benediktovu řeholi, která je měla učinit co nejvnímavějšími na Boží milost (45).

Kapitola 3. Benediktýnský způsob života nespočívá v jeho negaci, ale v afirmaci životodárného (48). Zhoubná žiravost současné kultury je tak hrozná, že jednotlivci a rodiny musí hledat Benediktovu cestu, aby nebyli také rozleptáni (49). Benediktova řehole je právě proto určena nikoli disciplinovaným asketům, ale právě slabým a padajícím. Otec Cassian říká: „Lidé zvenčí mívají romantickou představu, snad ovlivněnou televizí, o mniších, co étericky poletují po klášteře. To se také děje a je to zajímavé, ale v podstatě život mnichů vypadá tak, že ráno vstanou, modlí se, plní si úkoly, modlí se dál. Jedí, modlí se, plní si další úkoly, zas se modlí a pak jdou spát. Je to velmi jednoduchý způsob, jako u obyčejných lidí. **Génius sv. Benedikta spočívá v nacházení Boží přítomnosti v každodenním životě**“ (50, zvýr. přidáno). Tak to Benedikt přímo píše ve své řeholi. Benediktýnský mnich, píše Dreher, tvrdí, že duchovní smysl věcí existuje objektivně a že jej lze vypátrat, zbaví-li se člověk svých vášní a hledí-li na svět Božím očima. Právě proto je dobré podrobovat se i disciplíně, která je zdánlivě nelogická, neboť tím člověk otupuje vášně a získává ctnost.

Podřizování se pravidlům, kterým nerozumíme, je těžké, ale je to dobrý způsob, jak odporovat touze po osobní nezávislosti. (53)

Klíčová je pro benediktýny modlitba a *lectio divina* – kontemplativní čtení Písma. Modlitba je formativní. Dreher sám na pokyn svého pravoslavného kněze denně asi hodinu modlil „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným“, což mu pomohlo vyrovnat se s osobní krizí, již mu působil jeho přílišný intelektualismus (56). Další důležitou složkou je práce, která nemá být břemenem, ale výrazem Božího řádu, soucitu, lásky. Křesťané by měli své kariéry řídit těmito principy, což jim může zabránit v postupu. Asketismus je přípravou na pronásledování kvůli víře. Je to „ne“ vášním a „ano“ Bohu (60). „Znovu nalézt asketismus,“ píše Dreher, „je nezbytné pro věřící, kteří chtějí vycvičit svá srdce a srdce svých dětí v odporu vůči hedonismu a konzumu současné kultury“ (61). Důležitá je v neposlední řadě stabilita. Sv. Benedikt odsuzuje potulné mnichy, kteří svévolně vždy míří za lepším a když to lepší dostanou a spotřebují, vandrují zase dál. Postmoderní doba tento způsob života oslavuje, potulný mnich však nebude s to stabilně zakotvit v komunitní síti vztahů (64). Komunita je totiž rovněž klíčová, byť nesnadná k udržení. Pokud však jediné světlo, jímž naše tváře září, je světlo smartphonů a laptopů, pak žijeme v době temna, říká otec Martin (67). Samozřejmě, klíčový je v tom všem balanc. Je však nutné toto vše podstupovat, a to jednak proto, že „jedinou největší tragédií v životě člověka je, když se nestane svatým“ (72) a za druhé proto, že nás to může ochránit/zakonzervovat před tím, co nevyhnutelně přichází.

Kapitola 4. Až do 60. let 20. stol. se američtí voliči dělili v názorech na ekonomiku. Od povolení interrupcí v roce 1973 (případ Roe vs. Wade) se do politické debaty přidaly záležitosti morálky. V roce 2016 sice kvůli strachu konzervativců z Clintonové zvítězil Trump, jeho reálná podpora křesťanských konzervativců je však teprve otázkou (76). Volba Trumpa navíc byla morálně riziková a jeho veřejná podpora může způsobit zpětný ráz proti církvím, až se administrativa zase vymění. Konzervativní politici mají navíc nezdravé závazky podnikatelské lobby, což např. v roce 2014 vedlo k zastavení zákona o ochraně náboženských svobod svatebních stylistů a pekařů (79). Dreherův respondent, který tuto kauzu sledoval ze zákulisí, se z politiky záhy stáhl a usoudil, že k reformě musí dojít ne na poli legislativy, ale zevnitř církve (80). Neznamená to však, že se stáhl z politiky úplně.

Prvním cílem křesťanů Benediktovy cesty v konvenční politice je zajistit a rozšířit prostor, v němž můžeme být sami sebou a budovat instituce. (81)

[...]

Náboženská svoboda je důležitá, ale není cílem sama v sobě, ale prostředkem pro křesťanský život. Náboženská svoboda je důležitá, dokud nám pomáhá s reálnou prací církve. Pokud její ochrana znamená kompromitovat morální stanovisko, které nás jako křesťany definuje, pak budou jakákoli naše vítězství prázdná. Posláním církve zde na zemi není politický úspěch, ale věrnost. (82)

Dále se Dreher domáhá inspirace na příkladu Václava Havla a jeho „nepolitické politiky“. Cituje Havlovu Moc bezmocných, konkrétně zelinářovu vzpouru, která „bude pokusem o život v pravdě“. „Nikoli tedy, že by zavedením lepšího systému byl automaticky zaručován lepší život,“ říká Havel, „ale spíš naopak: jedině lepším životem lze asi budovat i lepší systém“ (ibid.). Havlovou odpovědí, jak ji chápe Dreher, tedy je utvořit paralelní struktury, které by pomohly pravdivému životu v komunitě a nepotvrzovaly by mainstreamový život ve lži (86). Dalším Dreherovou inspirací je Václav Benda, pro nějž byl Havlův „život v pravdě“ impulzem k životu v paralelní *polis* – v komunitě, a to takové, která klade primární důraz na vzdělávání jako na prostředek k zachování hodnot komunity. Ať šlo o samizdat, undergroundové semináře či sítě vztahů, vzdělání bylo klíčové. Zvláštní vlastností českých disidentů bylo, že neočekávali pád režimu za svého života. Aniž viděli měřitelné výsledky, vydali se cestou menšího pohodlí, a to prostě proto, že jim to za to stálo a protože „nejlepším odporem proti totalitě je prostě vypudit ji z vlastní duše“ (Havel, Politika a svědomí, cit. 90).

Takhle má začít nepolitická politika Benediktovy cesty. Kulturně se oddělte od mainstreamu. Vypněte televizi. Odložte smartphony. Čtěte knihy. Hrajte hry. Hodujte se sousedy. Nestačí vyhýbat se špatnému, musíte také investovat do dobrého. Založte církev nebo skupinku. Otevřete klasickou křesťanskou školu, nebo se k nějaké připojte. Vysaďte zahradu a prodávejte na místním farmářském trhu. Naučte děti hrát na nástroj a založte skupinu. Připojte se k dobrovolným hasičům. Nejde o to přestat volit a angažovat se v konvenční politice. Jde o to, že už to prostě nestačí. (90)

Kapitola 5. Pokud má být Benediktova cesta cestou křesťanskou, musí se odvíjet od práce místního sboru .

Křesťané často hovoří o „zasahování kultury“ aniž by si uvědomovali, že pokud sami žádnou kulturu nemají, pak automaticky přebírají kulturu, kterou chtěli evangelizovat. Bez robustní křesťanské kultury není divu, že naše děti zapomínají, co znamená být křesťan a není se čemu divit, že se nám nikdo neobrací. (93)

Velký problém spatřuje Dreher v neinformovanosti křesťanů o kořenech jejich příslušných tradic. Dále se staví na obranu liturgie. Jak říká James K. A. Smith, všechno život je liturgický v tom smyslu, že naše touhy a zkušenosti směřuje určitým směrem. Ví to majitelé nákupních středisek a měly by to odrážet i liturgie křesťanské. Uctívání není primárně expresivní, ale formativní a mělo by nám tudíž připomínat, že patříme Kristu a jsme součástí Jeho příběhu (100). Dreher sám jako člen Pravoslavné církve ruské tradice shledal prospěšnými povinné nešpory v sobotu večer (101). Potřebu liturgie přiznává i letniční teolog Simon Chan ve své knize Liturgical Theology: The Church as Worshiping Community. Liturgie musí především odrážet Boží transcendenci a vlastní nadkulturnost. Dále Dreher hovoří o askezi, a to především o tradičních křesťanských půstech, ale také o pravidelném čtení Bible, modlitbě, abstinenci od televize a počítače, aby se naplnilo slovo v Galatským 2,20 (105–6). Dreher dále doporučuje jasnou sborovou disciplínu. Gayové a lesby právem poukazují na to, že křesťané, kteří je kritizují, mají ve svých řadách nevěru a rozvodovost. Zákrok si může žádat i exkomunikaci přestupníka. Církve by měla očekávat i exil a mučednictví.

Měli bychom přestat pokoušet se vycházet světu vstříc a zaměřit se na budování věrnosti ve specifické komunitě. Namísto přátelství k hledajícím bychom měli být přátelští k nacházejícím, nabízejíce těm, kdo přijdou, jiný způsob života (111–2).

Kapitola 6. Homeschooling je sice zajímavé řešení, avšak pouze polovičaté, protože dítě potřebuje žít v komunitě se sdílenými hodnotami a sdílenou vírou, neboť „výchova dítěte si žádá celé vesnice“ (113, pův. použito Clintonovou). Pokud se začnou hmotné symboly Boha hroutit, stává se obtížným představit jej abstraktně. Domácnost se musí stát klášterem, v němž je na prvním místě život církve. Důležitá je disciplína v oblasti sledování TV a brouzdání po internetu, a to jak pro děti, tak pro rodiče. Důležití jsou i kamarádi, s nimiž se děti stýkají. Rodina se ovšem nesmí stát modlou a nahradit u dětí Boha např. zákonictvím (121). Klíčové je rovněž žít v blízkosti komunity, ideálně v pěším dosahu. Dreher uvádí jako dobré příklady sousedských komunit mormonské, katolické a židovské počiny. Dreher nabádá k navazování vztahů napříč tradicemi, např. mezi evanělikály a katolíky (128).

Komunita Benediktovy volby nasmí být sektářská a nesmí ostrakizovat jinakost. Nemusí být ani dokonalá, protože když bude člověk stále plánovat, nikdy nezačne. Komunitu je potřeba milovat, ne idealizovat si ji (129). Dbrými příklady komunit, které Dreher uvádí, jsou Alleluia Community v Georgii (123), komunita rodin v Hyattsville (124), Tipi Loschi v Itálii (132). Všechny tři jsou katolické.

Kapitola 7. V polovině 80. let český katolický disident Václav Benda želel neúspěchu podzemního hnutí, s nímž se ztotožňoval. Spatřoval jej zejména v selhání vytvořit křesťanskou alternativu ke komunistickému školství. Jejich snahy byly příliš exkluzivistické a formy nedokonalé. Vzdělání přitom může podepřít imaginaci, která pomůže zachovat křesťanskou svobodu v nesvobodném režimu. Proto je zde hnutí za klasické křesťanské vzdělávání. Je to jedna z nejdůležitějších

součástí současného hnutí Benediktovy cesty. Nejde přeci o to dostat své děti do „Ivy League“, aby ve třiceti vydělali první milion. Snaha o excelentní studijní výkon je samozřejmě dobrá, ale absorpce faktů prostě není vzdělání (138).

Je-li pravdou, že zjednodušená, anti-intelektuální křesťanská víra je tenkým stéblem ve vichřici akademického života, je zároveň pravdou, že víra, která je primárně intelektuální ve smyslu shromažďování informací, je zrádně křehká. Vybavování křesťanských studentů, aby rostli ve vysoce sekularizovaném a až nepřátelském prostředí není totéž, co vecpat je do ochranné ulity, která může být rozbita či odvržena. Spíše je to o pěstování vnitřní síly mysli a srdce. (139)

Proto je dobré učit děti znalosti Bible. V tomto chybují jak tradiční církve, tak evangelikálové. Ostentativní ignoranci Bible nezachrání ani biblické školy, které za čtyři roky onu naprostou neznalost nedoženou. Neznalost Bible přitom vede k Morálnímu terapeutickému deismu. Benediktova řehole zde radí zavést *lectio divina*, tj. kontemplativní čtení Písma a také povinnou četbu jiné literatury (140).

Dále klade Dreher silný důraz na studium kořenů západní civilizace. Jestliže křesťanství povstalo na průsečíku hebrejského náboženství, řecké kultury a římského práva, je potřeba tyto faktory znát. Politolog Patrik Deneen si naříká, že ani jeho studenti na prestižních univerzitách, kteří dobře ví jak napsat test a šplhat po řebříčku meritokracie, aniž by v hlavách nesli jakékoli smysluplné vědění (142). V roce 1943 Philip Rieff píše:

Barbaři jsou lidé bez historické paměti. Barbarství je skutečný smysl radikálního smyslu pro současnost. Odpoutavše se od autoritativní minulosti postupujeme vstříc barbarství, nikoli pryč od něj. (143)

Kvůli ideologickým a sociálně patologickým jevům na dnešních školách radí Dreher vyjmout děti z veřejného školství. Ani křesťanské školy však nejsou nutně bezpečným místem. Záchranou je dle Drehera pouze klasické křesťanské vzdělávání. To je postaveno na základě řecko-římského ideálu, v němž je cílem vzdělání smysl a moudrost. „Klasický křesťan se neptá ,k čemu mi toto učení bude‘, ale ,co se mnou toto učení udělá““ (150).

Z vlastní zkušenosti si Dreher pochvaluje Sequitur Christian Academy, kam chodily jeho děti, dále zmiňuje St. Jerome Academy v Hyattsville, MD. Hlavním hubem zdrojů pro klasické křesťanské vzdělávání je [CiRCE Institute](#). Alternativou může být homeschooling, ten však má svá úskalí. Na univerzitách je zas vhodné pořádat program pro studenty a popř. provozovat alternativní křesťanský dormitář (158).

Zem se nám pod nohama rychle a zřetelně hýbe. Je na čase, aby si křesťané uvědomili nebezpečí a začali vytvářet křesťanskou akademickou kontrakulturu. (159)

Současná křesťanská akademie je zhýčkaná. Budování nové je organizační výzvou a bude si žádat obětí. Křesťanské školy v USA již nyní žijí na hraně finanční bubliny. Školné je předraženo a většina profesorů jsou externisté. Dreher vyzývá křesťany, aby křesťanské školství finančně podporovali, neboť na něm závisí budoucnost.

Kapitola 8. Benediktova cesta však neposvěcuje pouze intelektuální život, ale také manuální práci, která je stejně důležitá, neboť člověk není jen duše, ale tělo.

Klíčem je rovnováha. Ne nadarmo předepisuje řehole práci pouze na určitý počet denních hodin. Práce je dobrá věc, je posvátná, ale nesmí ovládat náš život. (166)

Smyčka LGBT propagandy, která se schovává za ochranu lidských práv, se stahuje. Velké společnosti v USA se řídí indexy, které měří, jak tyto společnosti asimilují LGBT jedince a brání jejich práva. Na některých místech se doslova nosí nálepky/štítky označující příznivce LGBT menšiny. Profesor na univerzitě odmítl zodpovědět otázku týkající se biologie homosexuality, aby se nestal obětí lynčování lůzou na sociálních sítích. Jak říká silně progresivní evangelikál David Gushee, neutralita v otázce „diskriminace“ LGBT skupiny není možná. Dreher upozorňuje, že za některé kauzy se nevyplatí položit život. Na místě je prozíravost, opatrnost. Ne každý ústupek z nás dělá Jidáše a záměrně provokovat je přeci pošetilé (172). Jsou však určité hranice: svoboda projevu, ochrana nevinného života. Namísto konfrontace Dreher doporučuje nabízet alternativu. Můžeme být frustrováni z módy, nebo se sami stát módními návrháři. Může nás štvát absence dobrých knih, nebo si můžeme založit nakladatelství (176). Proto Dreher doporučuje koupit podporovat křesťanské podnikatele, byť by to stálo více. Měli bychom se připravit na chudší život na okraji.

Kapitola 9. Askeze a sebeovládání v oblasti sexu není výrazem nenávisti vůči němu. K určité, byť nestejně míře sexuální askeze je povolán každý křesťan. Zdrženlivost však nemá omezit sílu potěšení, ale zabezpečit jeho plnost.

V žádné jiné oblasti nebudou muset být křesťané tak kontrakturní, jako v oblasti sexuality. V našich nepopulárních stanoviscích se budeme muset podporovat. Musíme pochopit bohatství křesťanského pojetí sexuality, zjistit, jak je sexuální revoluce podkopává, přiznat si vlastní prohřešky a připravit se na boj za ochranu ortodoxie našich dětí. (186)

V křesťanské antropologii má sex prostě jiný význam než v pohanské. Není to prostředek k uspokojení potřeb izolovaných v našem těle, ale vodič jakési duchovní energie, jejíž uvolňování buď je, nebo není ve shodě se stvořitelským řádem reality. Jak naznačuje Pavel v 1Kor 6, tělesné skutky formují duchovní realitu. Heterosexualita je zakotvena v plodnosti, kterou Boží stvořitelský řád přikazuje a homosexuální svazky popírají (189). Sexuální revoluce spočívá v obratu názoru veřejnosti na klíčová kontroverzní témata, např. na sňatky osob stejného pohlaví. Zatímco v roce 1996 bylo 68% veřejnosti proti, v roce 2015 je 60% veřejnosti pro. Kauza ochrany práv původně pohrdané či ignorované menšiny homosexuálů se stala hlavním tématem kulturní války v USA. Skočít na tuto návnadu a nechat se vézt s většinou však nepomáhá, jak vidíme na případu protestantů hlavního proudu, kteří jsou navzdory svému progresivismu v demografickém kolapsu. Philip Rieff říká:

Smrt kultury nastává, když její normativní instituce nejsou schopny komunikovat ideály způsobem, který je samozřejmě přesvědčivý (192).

Cestou zde není lhostejnost či ignorance těchto problémů, nýbrž oprášení ortodoxních křesťanských stanovisek. Sexualita je velmi dobrá! Proto je dle Drehera důležité o ní často hovořit a vysvětlovat ortodoxní názor. Tabuizovat otevřenou diskusi o sexualitě je dle Drehera kontraproduktivní, ba kruté. Nehovoří-li se o biblické antropologii a o ortodoxním názoru na sexualitu, mladí si vytvoří názor sami, a to takový, který se připodobní moderní kultuře. Moralismus však nestačí. Je potřeba vysvětlovat Boží smluvní zásadovost a její obraz promítnutí v lidské sexualitě (197). Nadto je potřeba zdůraznit, že láska mezi lidmi je součástí kosmického dramatu, v němž jde o zachování, obnovu a oslavu Božího stvořitelského řádu.

Rodiče musí dětem poskytovat sexuální osvětu a dbát extrémní opatrnosti při ochraně dětí před pornifikovanou veřejnou scénou. Dreher pokládá za paradoxní, že rodiče, kteří by své děti nepustili do videopůjčovny pornografických DVD klidně dají svým dětem tablet se snadným přístupem k internetu. Jako dobrý start pro diskusi o sexu s dětmi Dreher doporučuje The Humanum Series, která sestává z šesti krátkých (20 min.) videí o sexualitě, genderu a morálce. Série je vhodná i pro mladší děti.

Dále Dreher povzbuzuje svobodné. Benediktova cesta pro ně vytváří prostor pro plný život v celibátu, jenž nebude vnímán jako ostudné selhání. Svobodné je potřeba začleňovat do místní komunity. Zvláště svobodní homosexuálové jsou hodni soucitu a péče, protože oni jsou těmi, kdo útěchu církve potřebují nejvíce. Křesťanská etika od těchto lidí vyžaduje oběť. Metlou současné církve je pornografie, proto je potřeba bojovat s ní všemi prostředky. Porno má potenciálně devastující účinky na lidský mozek, neboť ho přetváří tak, že může dotyčného učinit neschopným normálního sexuálního života.

Kapitola 10. Škodlivé účinky na kognitivní schopnosti a intelektuální zkušenost může mít i elektronika, a to tím, že nás podobně jako porno zaplavuje smrtícími silnými impulzy a tím nás de facto otupuje. Dreher sám přiznává, že se stal obětí tohoto zla, neboť i on znervózněl, jakmile byl mimo signál. Jako novinář navíc trávil brouzdáním po internetu většinu své pracovní doby. Pozor ale, navzdory obecnému mínění technologie není morálně neutrální. Například oplodnění *in vitro* s sebou nese dle Drehera prudká morální rizika. Ve Velké Británii v letech 1991–2012 bylo *in vitro* počato 3,5 milionu embryí, z nichž 93% nepostoupilo dále a asi polovina byla vyhozena. Lidé technokratické mentality, a to i konzervativní křesťané, se však méně starají o to, co by měli chtít a více o to, jak dosáhnout toho, co již chtějí (209).

Internet nám v mnoha ohledech pomáhá, avšak neustálý příliv informací otupuje naši schopnost soustředit se a organizovat život tak, aby všechno v něm dávalo duchovní smysl. Vytrácí se smysl pro kontemplaci. Jenže právě kontemplativní modlitba Dreherovi pomohla překonat duchovní krizi. Dreher doporučuje po vzoru jisté židovské organizace „digitální sabat“, čili plánovanou kontrolu a omezení používání smartphonů a internetu (213). I u dětí je potřeba smartphony regulovat, a to nejen kvůli nebezpečí pornografie. Dále Dreher doporučuje nepouštět sociální média na bohoslužbu a používání smartphonů během ní limitovat. Položit důraz na manuální práci. Stávat se s kritickým odstupem k technologickému pokroku.

Benediktova cesta není technikou pro obnovení ztrát, politických či jiných, které křesťané utrpěli. Není to strategie pro vrácení času do jakési imaginární zlaté doby. Není to ani návod na budování komunit „čistých“, kdo jsou odříznuti od skutečného světa. Naopak je Benediktova cesta voláním po znovuzískání reálného světa z umělosti, odcizení a rozštěpení moderního života. Je to cesta, která umožňuje vidět způsobem, který podkopává velkou lež modernity: že lidé nejsou víc než duch ve stroji, který můžeme užívat a přenastavit dle své libovůle. (221)

Závěr. Nejlepší instancí Benediktovy cesty je dle Drehera komunita Tipi Loschi. Člen této komunity Marco říká: „Nic jsme nevyalezni, nic jsme neobjevili, pouze znovuobjevujeme tradici, která byla zamčená ve staré bedně, kterou jsme zapomněli“ (223). Nevíme co přijde, ale musíme bojovat za dobro. Musíme věřit, že ty malé věci, které činíme, časem vyrostou a způsobí změnu.

Když v srpnu 2016 zasáhlo střed Itálie zemětřesení, postižena byla také oblast Nursie (Norcia) a klášter Benediktýnů. Zemětřesení přišlo v noci právě ve chvíli, kdy se mniši modlili matutina, tj. noční modlitby, takže byli s to rychle prchnout z budov ven. Budovy byly zemětřesením příliš poškozeny, takže bratři vyšli do ruin starého kláštera, postavili si tam stany a pokračovali v modlitbě. Když pak v říjnu přišla další, ještě ničivější zemětřesení, bazilika sv. Benedikta se zřítily a žádný kostel v Nursii nezůstal stát. Na amatérském videu z okamžiku katastrofy je vidět, jak někteří benediktýni probíhali zříceninami města a nabízeli umírajícím poslední pomazání (viz [zde](#)) (226). Lze to chápat jako podobenství. Kde je modlitba, tam je budoucnost. Žádný z mnichů nepřišel o život, protože zareagovali na varování. Benediktýni jen sečkávali na úpatí kopce a pokračovali v modlitbě. Pak byli připraveni pomoci a začít znovu.

Zhodnocení

Dreherovo zvolání je obtížné chápat bez emocí. Nabízí totiž velmi výřečnou alternativu ke směru, jímž se vydává i současná progresivní letniční církev. Měl-li bych Benediktovu cestu srovnat s nedávno recenzovanou [biblí seeker-friendlinessu](#) od Andyho Stanleyho, řekl bych, že se jedná o naprostou ideovou antitezi. Důraz na počty obrácených a snaha o přátelství k *hledajícím* je nahrazena důrazem na pěstování vnitřní kvality v přátelství k *nacházejícím*. A zatímco Stanleyho kniha je ponejvíce povrchní a pouze příležitostně zdokumentovaná, Dreher jako zkušený novinář vtahuje čtenáře do diskuse s velmi širokým spektrem autorů za konstantního citování relevantních průzkumů a faktů.

Zároveň dlužno podotknout, že Dreher fakta a hlasy interpretuje. (1) Jeho zamítnutí nominalismu je ošidné, neboť nominalismus je spíše hermeneutický nástroj než filosofie vnitřně zvrácená. Dreherovu pointu by za zachování stejné intelektuální soudržnosti bylo možné zastávat i z nominalistické pozice. (2) Předtucha pronásledování křesťanů na západě je vždy neprůkazná a je věcí názorů. To, co Američané vnímají jako nástup pronásledování, bychom my Evropané pokládali spíše za ztrátu privilegií a návrat k normálu. (3) Dreher zcela vypouští letničními toliko hýčkaný důraz na misi a masovou evangelizaci. (4) Místy Dreher užívá svých zdrojů utilitárně. Například Havel, jehož uvádí jako ideového matadora Benediktovy disidentské cesty, se po revoluci stal matadorem právě těch liberálních ideologií, před nimiž chce Dreher Benediktovou cestou prchat. Toto nejsou argumenty proti, jen faktory, které z Dreherova počínu činí nesnadný oříšek, jenž nás, jak jsem řekl, nenechá bez emocí. Benediktova cesta je nová kniha Bible, je to jen zábavní spektakl. Je to výkřik do prázdna, je to hlas volajícího na poušti. Je to velezrada misijního úkolu církve, je to pokus o její vlastní spásu. Je to slovní ekvilibristika experta na krevety, je to opus magnum génia skutečného křesťanství. Je to pravda, je to kec. Tuto knihu musíte milovat nebo nenávidět. Buď se zaradujete, nebo se začnete bránit.

Benediktova volba je tedy na vás. Dreher ukazuje dveře, jimiž za minulého režimu šli vlastně všichni čeští křesťané a jimiž dodnes jde většina konzervativních evangelikálů. První církev si ani nic jiného nedokázala představit a ani samotná Bible nic jiného než Benediktovu cestu vlastně nezná. Kdo by tedy chtěl Dreherovu knihu shodit, mohl by říci, že je vlastně o ničem, že my křesťané jsme toto všechno dávno věděli. Něco takového ale tváří v tvář dnešním proměnám církve říci již nemohu, protože z Benediktova standardu se skutečně stává alternativní volba, kterou se křesťanům již nechce činit. To mi vadí a to mne štve. Kéž bych mohl Benediktovu cestu shodit, ale nejde to, bohužel. Musím ji doporučit.

<https://selah.diet/knihy/pujdete-benediktovou-cestou/>